

SENSORVEILEDNING

(A) Kulturdelen

Oppgave A-1 om Franz Fanon

Oppgaven er krevende og det forventes ikke at mange vil velge den. Den forutsetter at kandidaten har lest Fanon. Oppgaven kan besvares ved hjelp av eksamensteksten, men kandidaten bør fortrinnsvis ha lest hele kapittelet «Om den nasjonale kultur» i *Jordens elendige* for å forstå dette avsnittet. Dog, oppgaven handler i mindre grad om å lese Fanon enn å gjøre bruk av de hermeneutiske grepene som nevnes i oppgaven.

En god besvarelse bør sjangerbestemme avsnittet/kapittelet. Kandidaten bør også kunne gi en fortolkning av forfatterens ståsted, publikum, tid, hensikt og så videre. En virkelig god besvarelse vil reflektere omkring begrepene fordom, før-forståelse og/eller selvets hermeneutikk.

Alle begrepene bør forklares fortløpende.

En virkelig god besvarelse drøfter Fanons kritiske påstander om kulturarbeideren i lys av Spivaks «Can the subaltern speak?»

Oppgave A-2 om orientalisme

Oppgaven handler om orientalismen og Said. Dette er «planken» og kan besvares ut fra *Langtvekistan*. Oppgaven består av fire deler:

1. De må kunne skille mellom forskningstradisjonen orientalisme og Saims forståelse av orientalisme. Ad Saims forståelse av orientalisme, bør de kunne nevne at han anså orientalistisk forskning som intellektuell unnskyldning/forklaring for kolonialisme. De bør også kunne nevne i alle fall flere av følgende begreper fra Said: hegemonisk diskurs, latent orientalisme, nødvendig kontrast.
2. Om kritikken av Said bør de kunne nevne at han beskrives som oksidentalist (og hva det betyr), at han utelot tysk og annen orientalisme, at hans forståelse av orientalisme som noe som styrker kolonialismen kan oppfattes som et sirkelargument, og at sentrale elementer som militærmakt og økonomisk utbytting er utelatt fra hans analyser.
3. Drøftingen av de tre nyorientalistiske tradisjonene bør gjøre mer enn bare å anklage dem for å være orientalistiske og heller problematiskere anklagen.
4. For å komme til topps må en besvarelse aktivt gjøre bruk av begreper som tolkning, sjanger, den hermeneutiske sirkel, fordom og selvets hermeneutikk – og forklare begrepene etter hvert som de brukes. En god drøfting gjør også bruk av Chakrabartys poeng om at den europeiske hegemonien er forårsaket av historiske omstendigheter og at den bør tilbakelegges.

(B) Flervalg (Lingvistikk og begrepshistorie)

Inspera retter automatisk. Hver riktig løsning gir et poeng. Har man svart riktig på alle 29 spørsmålene, teller dette **15%** av hele oppgaven.

(C) Essay (Litteratur som historisk kilde | Multiple Modernities)

Oppgavealternativ C-1 (Multiple Modernities):

Ifølge S. Eisenstadt er «modernitet» ikke noe som bare finnes i vesten, men overalt i verden. Det begynte riktignok i Europa, men etter hvert spredde det seg utenfor dens «vugge», først til Amerika, så til Asia, deretter til Midtøsten, og til slutt også til Afrika. I motsetning til tidligere modernitetsteorier mener Eisenstadt *ikke* at modernitet alltid og overalt må ha samme utseende som i Europa; tvert imot, når den europeiske utformingen av modernitet ankom andre land, gjennomgikk den vanligvis transformasjonsprosesser der «urformen» interagerer med lokale forhold og tradisjoner, noe som gjorde at moderniteten der kan se ganske annerledes ut enn den europeiske. Ofte er disse andre modernitetene t.o.m. *anti*-vestlige moderniteter som integrerer elementer (f.eks. religion el. autoritære herskapsformer) som i Europa regnes for «ikke-moderne». Likevel er ifølge Eisenstadt alle disse «andre» modernitetene som reagerer på Europa el. Vesten i høyeste grad «moderne», de også. Derfor må man se bort fra overflaten og se det essensielle i alle, dvs. ideen at mennesket har mulighet til å skape en bedre verden.

Lar dette seg eventuelt knytte til Edward Said's idé om «orientalisme»? Ja, fordi Eisenstadts teori sier at ikke bare vesten kan være moderne, men også «orienten». I lys av postkoloniale teorier betyr dette en slags «avkolonisering» (selv om Eisenstadt holder fast på ideen at modernitetens vugge stod i Europa, og derfor fortsatt bevarer en viss eurosentrisme.) Andre modernitetsteorier, som f.eks. R. Schulzes, hevder at det faktisk er mulig å fortelle Midtøstens kulturhistorie med de samme begrepene som brukes ved beskriving av vestlig kulturhistorie (*barokk, renaissance, opplysningstid, modernitet*, osv.); men i motsetning til Eisenstadt mener Schulze at alt foregikk *samtidig* og at det fantes, f.eks., en særegen autokton opplysningstradisjon i den islamske verden, *uavhengig* av vestlige forbilder. En annen forsker, Walter Falk, løser «kampen» om periodiseringsbegrepene (tilhørighet til en «moderne» verden osv.) ved hjelp av en egen modell som (i likhet med Schulze) går ut ifra at prosessene både i vesten og i «orienten» kan beskrives med én og samme terminologi, fordi begge regionene befant seg i den samme globale tiden; Falk bruker imidlertid en ny terminologi, nyskapte periodebegreper, noe som fremmer «likestillingen» mellom verdensregionene og kulturene (selv om det, på den annen side, krever at man lærer seg et helt nytt vokabular).

Oppgavealternativ C-2 (skjønnlitteratur):

Ved bedømmingen av besvarelsene er det viktig å sjekke om kandidaten har forstått det vesentlige, nemlig at skjønnlitterære (fiksjonale) tekster absolutt kan bruke som historisk kilde, fordi enhver novelle, roman, osv. er, på én el. annen måte, forfatterens *kommentar* på tiden han/hun lever i. Dermed er litterære tekster *dokumenter* som kan brukes som kilde. Ved å gjøre dette må man selvsagt ta høyde for det faktum at litterære tekster er skrevet i en annen «modus». Det er en del uenighet blant forskerne om hva som egentlig utgjør «litteraritet». Fint om kandidaten nevner noen av ideene her, f.eks., Aristoteles sin idé at sakprosa beskriver det som faktisk er el. *har skjedd*, mens «diktning» (*fiction*) snakker om det som *kan skje* el. *kunne ha skjedd*.

Deretter burde det nevnes at forfatterne, i sine «symbolske» kommentarer på verdenen, alltid må ta flere valg og at dette valget er styrt av representasjonstanken: *hvem* skal være med i min novelle? Hvilket *tema* skal jeg skrive om? Hva slags *handling* skal jeg beskrive? *Når* og *hvor* skal alt utspille seg? Hvilket *sjanger* velger jeg (tragedie, satire, drama, ...)? Hvilket/hvis *perspektiv*? Hvilket *språk*? Etc. etc. For det meste betyr disse valgene en abstraksjon fra virkeligheten med tanken at alt skal være så representativt som mulig, gjengi det *typiske*, det *essensielle*, og helst med *alle aspekter* som ifølge forfatteren burde tas høyde for når bildet skal være mest mulig *fullstendig*. Som forsker får vi dermed innblikk i hva en forfatter (dvs. en intellektuell som observerer nøyaktig, har en spesiell sensitivitet) på en gitt tid mente var typisk for denne tiden, og hva som var de viktigste faktorene som påvirket «verdens gang». Analysen til en novelle el.l. beskriver derfor nøyaktig alle disse elementene nøyaktig. Tolkningen anser dem deretter som resultat av forfatterens bevisste (el. ubevisste) valg og søker til å forklare *hvorfor* forfatteren med all sannsynlighet tok *dette* valget, ikke et

annet. For å komme ut av den hermeneutiske sirkelen må man sette teksten i konteksten (biografisk, politisk, sosialt, ...), og dermed betyr «tolkning» i stor grad også kontekstualisering.

Studentene som illustrerer alt dette ved å vise til *Nomad and Viper* (Amos Oz, 1963) eller *Det hemmelige templet / The Secret Temple* (Ömer Seyfettin, ca. 1919) vil si noe om hva disse novellene kan fortelle oss om Tyrkia like etter 1.vk. el. Israel femten år etter grunnleggingen av staten. Vi kan anse dem som dokumenter som uttrykker forfatternes mening om noe typisk på deres tid, dvs., hhv. kampen om tolkningshegemoni i møtet mellom «øst» og «vest» (Seyfettin) og forholdet mellom den unge israelske staten og den innfødte befolkningen (Oz). Analysen vil, f.eks., slå fast at Seyfettin velger «øst vs. vest» som tema og iscenesetter problematikken ved å la en naiv franskmann møte en ung tyrker (fortelleren) og la dramatiseringen kulminere i en feiltolkning av kulturelle fenomener gjennom utlendingen, noe den innfødte kan bare le av. I Amos Oz' novelle er den nye staten representert ved noe forfatteren åpenbart anså som mest typisk for denne staten, nemlig en kibbutz, og «herren» i den nye staten er... en nervøs kvinne! Hun og sine har skapt et lite «paradis» (fruktplantasje), der palestinske beduiner trenger inn om natten. Møtet mellom kvinnen (Geula) og en palestinsk gjeter er deretter karakterisert ved en slags seksuell attraksjon, Geulas status som «herre» men egentlig den svakere parten i møtet mellom de to. Deretter vet man ikke helt om hun ble voldtatt (sannsynligvis ikke, men hun opplever en følelse av å ha tapt, å hatt et stort nederlag). Til slutt biter henne en giftig viper, og vi skjønner at hun kommer til å dø...

Karaktergiving

Del A gir maks. 50 poeng og teller 46-50p A 41-45p B 36-40p C 31-35p D 26-30p E ≤ 25p F ikke bestått	50 %
Del B gir maks. 29 poeng og teller 27-29p A 24-26p B 21-23p C 18-20p D 15-17p E ≤ 14p F ikke bestått	15 %
Del C gir maks. 35 poeng og teller 33-35p A 32p A/B 29-31p B 28p B/C 25-27p C 24p C/D 21-23p D 20p D/E 17-19p E 16p E/F ≤ 15p F ikke bestått	35 %
Til sammen 91-100% A 81-90% B 71-80% C 61-70% D 51-60% E ≤ 50% F ikke bestått	100 %

Eksempelregnestykke:

Kandidat x oppnådde

i Del A	37p	(svak «C»)	→	37,0 %
i Del B	25p	(«B»)	→ (25/29)*15% =	12,9 %
i Del C	24p	(på grensen mellom «C» og «D»)	→	24,0 %
totalt				73,9 % → «C»